

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2022-09-06

Diarienummer N609-4294/20

Handläggare: Amanda Andersson, Anna Bexbo,

Pernille Paulsrud van Raalte

E-post: amanda.2.andersson@grundskola.goteborg.se

Plan för det drogförebyggande arbetet

Förslag till beslut

I grundskolenämnden,

1. Grundskolenämnden antar plan för det drogförebyggande arbetet.
2. Grundskolenämnden förklarar följande uppdrag fullgjorda:
  - a. Återkomma till nämnden med en redogörelse hur förvaltningen arbetar med det drogförebyggande arbetet. I redogörelsen även beskriva hur resultaten i Göteborgs Stads drogvaneundersökning används i det förebyggande arbetet på skolorna samt att säkerställa att Göteborgs Stads drogpolicy tillämpas och om nödvändigt uppdateras.
  - b. Återremiss riktlinje för drogfri skola: Inhämta och inarbeta synpunkter från berörd skolpersonal samt för korrektur och förtydliganden
  - c. Återkomma med förslag till förvaltningsgemensam plan för det förebyggande arbetet för en drogfri skola.

Sammanfattning

Grundskolenämnden gav den 9 februari 2021 förvaltningsdirektören i uppdrag att återkomma med förslag till förvaltningsgemensam plan för det förebyggande arbetet för en drogfri skola.

Förvaltningen har tagit fram ett förslag på plan för det drogförebyggande arbetet. Syftet med planen är att tydliggöra arbetet med en drogfri skola, skolans centrala roll som frisk- och skyddsfaktor samt hur Göteborgs Stads drogvaneundersökning ingår som en del i det drogförebyggande arbetet. I planen synliggörs strategier, aktiviteter och förväntat resultat.

Socialförvaltning Centrum har tagit fram ett kunskapsunderlag och en nulägesanalys som stöd till det drogförebyggande arbetet i staden. I materialet finns ett antal utvecklingsbehov identifierade. Dessa behov tillsammans med nationella och internationella styrdokument för utbildning, barnkonventionen, Göteborgs Stads budget, ett urval av stadens styrdokument och grundskoleförvaltningens förstärkningsområden ligger till grund för planen för det drogförebyggande arbetet.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Planen för det drogförebyggande arbetet bedöms inte medföra några ökade kostnader. Däremot kommer det att krävas ambitionshöjande arbetsinsatser på skolenheterna och inom etablerade samverkansforum, till exempel skola, socialtjänst, polis och fritid (SSPF), för att arbeta enligt och nå förväntat resultat.

På samhällsnivå leder nyttjande av droger och droghantering till stora kostnader för samhället. En plan för det drogförebyggande arbetet som framgångsrikt minskar

användningen av droger kan därför innebära stora minskningar i framtida samhällskostnader.

Bedömning ur ekologisk dimension

Framställningen och användandet av alkohol, narkotika och tobak skadar och påverkar miljön. Odlingar av tobak och narkotika bidrar till skogsskövling och användning av skadliga bekämpningsmedel. En del av restavfallet från produktionen skadar mark och dricksvatten. Rester av narkotika hamnar i avloppsvattnet och kan bland annat påverka hormoner hos fiskar, fåglar, grodor och andra organismer.

Bedömning ur social dimension

Generella skyddsfaktorer har stor betydelse för barns psykiska hälsa inklusive bruk av alkohol, narkotika, droger, tobak och spel (ANDTS). Att klara skolan är den enskilt viktigaste faktorn för barns framtida hälsa. Genom kunskaps- och värdegrundsuppdrag är skolan en viktig aktör i arbetet med ANDTS-prevention. Skolan spelar till exempel en viktig roll genom att undervisa om riskerna med tobak, alkohol och andra droger. Samverkan mellan skola och vårdnadshavare samt vårdnadshavares förmåga till engagemang i skolan, deras förväntningar på barnet och förmåga att stödja och uppmuntra barnet i skolarbetet är viktiga för skolresultat, hälsa och trivsel. Genom att stödja vårdnadshavare i detta kan förutsättningar för goda skolprestationer förbättras.

Droger är skadliga för hälsan och kan påverka elevers inlärningsförmåga och utveckling. Genom att nyttja och/eller hantera droger påverkas den enskilda eleven och vanligtvis även eleverna i dess omgivning. Det kan bland annat leda till otrygghet och oro. Lärande och att slutföra sin skolgång med goda resultat leder till minskad ohälsa samt minskad risk för kriminalitet och utanförskap. En trygg skolmiljö med välfungerande undervisning samt en förebyggande och hälsofrämjande elevhälsa är av stor vikt för barns och ungas hälsoutveckling.

Samverkan

Information har getts i facklig samverkansgrupp (FSG) den 17 oktober 2022.

Bilagor

1. Protokollsutdrag grundskolenämnden, 2021-02-09 § 63
2. Grundskolenämndens plan för det drogförebyggande arbetet, förslag
3. Grundskolenämndens riktlinje för drogfri skola

Ärendet

Grundskolenämnden gav den 9 februari 2021 förvaltningsdirektören i uppdrag att återkomma med förslag till förvaltningsgemensam plan för det förebyggande arbetet för en drogfri skola. Förvaltningen har tagit fram ett förslag för nämnden att ta ställning till.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

Grundskolenämnden gav den 5 februari 2020 förvaltningsdirektören i uppdrag att återkomma till nämnden med en redogörelse för hur förvaltningen arbetar med det drogförebyggande arbetet och beskriva hur resultaten i Göteborgs Stads drogvaneundersökning används i det förebyggande arbetet på skolorna.

En riktlinje för drogfri skola arbetades fram inom grundskoleförvaltningen. Syftet med riktlinjen var att klargöra arbetet med en drogfri skola och ge stöd till skolans personal kring hur de ska agera vid misstanke eller vetskap om att en elev använder eller hanterar droger. Förslag på riktlinje behandlades av grundskolenämnden den 12 januari 2021. Grundskolenämnden beslutade att förslaget till riktlinje skulle återremitteras till förvaltningen för att inhämta och inarbeta synpunkter från berörd skolpersonal samt för korrektur och förtydliganden. Riktlinjen reviderades och förtydligades efter att synpunkter inhämtats. Grundskolenämnden beslutade den 20 april 2021 att anta riktlinje för drogfri skola att gälla från och med den 1 juli 2021.

Grundskolenämnden gav den 9 februari 2021 förvaltningsdirektören i uppdrag att återkomma med förslag till förvaltningsgemensam plan för det förebyggande arbetet för en drogfri skola. Planen ska fungera som ett komplement till riktlinjen för drogfri skola. Arbetet med att ta fram planen har dröjt längre än de sex månader inom vilka uppdrag från nämnden ska återrapporteras. Parallellt har implementeringen av riktlinjen för drogfri skola med stöd till skolor tagit mycket tid och resurser. Ansvar och organisation för att samordna det drogförebyggande arbetet har förändrats och arbetet med planen har skett i samverkan med socialförvaltning Centrum.

Socialförvaltning Centrum har i uppdrag att stärka och utveckla det drogförebyggande arbetet i staden. Arbetet tar sin utgångspunkt i aktuell forskning och erbjuder skolor konsultation och stöd utifrån Göteborgsmodellen. Göteborgsmodellen är ett indikatorbaserat ANTDS-förebyggande arbete i skolan. Utifrån analys av statistik över elevers drogvvanor på skolenhetsnivå erbjuder socialförvaltning Centrum konsultation till skolledning och elevhälsa, stöd med att kartlägga skolans behov, samverkan gällande planering och uppföljning av insatser, att inleda process genom dialogcafé samt kompetensutveckling inom ANTDS.

Identifierade utvecklingsbehov inom grundskoleförvaltningen

Under 2020 har socialförvaltning Centrum tagit fram ett kunskapsunderlag och en nulägesanalys som stöd till stadens drogförebyggande arbete. Nulägesanalysen bygger på enkätundersökningar som genomförts på samtliga grundskoleenheter i staden, samt genomförda workshops med skolledare och elevhälsopersonal. Nulägesanalysen visar att grundskole- och utbildningsförvaltningen har valt att organisera och prioritera det drogförebyggande arbetet olika. Det finns behov av tydligare strukturer för att kunna driva frågorna framåt och samverka bättre. Det finns även behov av att stärka och utveckla det drogförebyggande arbetet.

Inom grundskoleförvaltningen har följande utvecklingsbehov identifierats och omhändertagits genom planen:

- **Ledning, styrning och samverkan**
Organisering av det drogförebyggande arbetet. Behov av lokala handlingsplaner på skolnivå utifrån lokala förutsättningar och behov.
- **Skoltrivsel, goda relationer och närvaro**
Samsyn gällande innebörden av skoltrivsel för att användas systematiskt i analys av det drogförebyggande arbetet. Gemensam mall för mätningar av nyckelindikatorer. Stärkt implementering av närvarorutinen.
- **ANDTS-undervisning**
Behov av kompetenshöjning och implementeringsplan i ämnet, tydliggöra strukturer för samverkan mellan pedagoger och elevhälsa.
- **Samverkan med vårdnadshavare**
Behov av att stärka stödet till vårdnadshavare för elever i högstadieålder. Både allmänna informationsinsatser och mer specifika insatser.
- **Stöd och kompetens för tidig upptäckt**
Säkerställa att information om kompetenshöjande insatser som erbjuds når skolorna. Underlätta för skolenheterna att lägga in aktiviteter i årshjulet och vara uppdaterade på de resurser som finns inom utbildningsområdet.
- **Samverkan med andra aktörer**
Skola Socialtjänst Polis Fritid (SSPF)
Utveckla samverkan för att omfatta elever från årskurs 4. Arbetet behöver bli mer lika över staden. Har en viktig funktion kring individärenden och för att kartlägga läget i lokalområdet. Det möjliggör för parterna att styra om resurser och rikta arbetet dit det finns behov. Säkerställa att samtliga delar av SSPF-samarbetet fungerar.
Mini-Maria
Tydliggöra vad skolenheterna kan förvänta sig av Mini-Maria.
Fritid
Utveckla och ta in fler skolor i arbetet med skolan som arena.

Plan för det drogförebyggande arbetet

Syftet med planen är att tydliggöra arbetet med en drogfri skola, skolans centrala roll som frisk- och skyddsfaktor samt hur Göteborgs Stads drogvaneundersökning ingår som en del i det drogförebyggande arbetet. Till grund och som inspiration för planen ligger nationella och internationella styrdokument för utbildning, barnkonventionen, Göteborgs Stads budget, ett urval av Göteborgs Stads styrdokument samt grundskoleförvaltningens förstärkningsområden.

Planen beskriver det drogförebyggande arbetet och hur drogvaneundersökningen är en del i det systematiska arbetet. Planen består av fem övergripande strategier. Till varje strategi finns ett antal aktiviteter kopplade samt beskrivning av effekt, berörda, ansvar och uppföljning. Strategierna är:

1. Upprätthålla kompetens inom det generella och det specifika drogförebyggande arbetet i skolan
2. Utveckla organisationen av stöd till verksamheternas drogförebyggande arbete
3. Regelbunden uppföljning av det drogförebyggande arbetet inom det systematiska kvalitetsarbetet på skolenhets-, utbildningsområdes- och förvaltningsnivå
4. Utveckla strukturer för samverkan med externa aktörer inom det drogförebyggande arbetet
5. Utöka stödet till skolor inom det drogförebyggande arbetet

Strategierna ska arbetas in i berörda verksamheters ordinarie verksamhetsplan och ska prioriteras med tidssättning.

Implementering av planen

I arbetet med att implementera riktlinjen för en drogfri skola har populärversion, broschyrer, stöd- och presentationsmaterial samt en informationsfilm tagits fram för att stödja och informera skolledare, elevhälsans professioner, skolpersonal, elever och vårdnadshavare. På grundskoleförvaltningens intranät finns informationsmaterialet samlat samt möjlighet för personal att anmäla sig till utbildningar och konsultation om ANTDS som socialförvaltning Centrum arrangerar.

Den föreslagna planen kommer att vara ett komplement till riktlinjen. När nämnden har antagit planen kommer förvaltningen att informera och säkerställa att den blir känd hos skolledare, elevhälsans olika professioner, skolpersonal, elever och vårdnadshavare. Förvaltningen kommer att stödja skolenheterna i arbetet med att utarbeta lokala rutiner för det drogförebyggande arbetet samt handlingsplan för hur skolan ska agera vid misstanke om droganvändning med utgångspunkt i riktlinje och plan.

Göteborgs Stad Grundskoleförvaltningen

Helena Sjöberg
Tf. förvaltningsdirektör

Anders Andrén
Avdelningschef Kvalitet, samordning och utveckling